

V „Gazelah“ je njegova poezija misleča, ni pa še bodeča. Medved ni obstal na tej poti, ampak je krenil dalje na pot satire. „Bršljan in bodičje“ je naslovil zbirko pesmi, v katerih je udaril na dan njegov žgoči sarkazem. Glede na čvrsto obliko in na jedrnat izraz so te pesmi najbolj dozorele izmed vseh. On ne prizanaša ne sebi, ne drugim. Tu biča politike, ohole učenjake, klečeplazke samopridnike, se zadira v kritike in pove marsikatero gorko o naših literarnih razmerah. O dekadentizmu pravi na primer:

Zdaj v knjigah misli nimajo prostora,
osladna čustva hoče piti svet,
a misliti ob pesmih — o pokora!
Točimo torej solze spet in spet!
Ne solz — točimo rajši le solzice . . .

In ravno tako persiflira tudi sirovi naturalizem, ki mu

le to, kar z roko se lahko zagrabi,
poslej je vredno lepih barv in rim . . .

Pa vendar tudi tu Medved ne zaide popolnoma le v satiro. Poleg milejše šaljivosti se tudi v teh bodečih verzih najdejo mehki cvetovi pesnika, ki se zaveda, da

v življenja službo sem prišel začasno
z nalogo tiho — misliti in trpet.

Tudi epičnih pesmi je cela vrsta v „Poezijah“. Ker je Medved v prvi vrsti lirik, so se mu v tej zbirki najbolj posrečili epsko-lirični spevi, kakor „Sveti večer“, „Ponočni gost“, „Ob vrnitvi“. Motivi so jako različni, vzeti iz življenja („Zaroka“), iz zgodovine domače ali tuje.

Posebno pozornost bi zaslužila še arhitektonika Medvedovih pesmi. Njegove misli se zlagajo v trden sklad, ki izzveni navadno v krepak in efekten sklepni akord. Prav tipično sta disponirani n. pr. pesmi „Žal in kes“ ter „Vlahinja“.

Mnogo lepega je pri Medvedu, a to, kar ga povzdiguje, je njegovo neutešno hrepenenje po idealu, ta želja, ki mu ne dá mirovati in najti sreče

nikdar, nikdar,
dokler ni duhu ožjih mej,
ni danih srcu trjih spon.
Iz raja v raj, naprej, naprej . . .
Vse pretesno, vse pretemno!
Naprej drevimo se . . . doklej?
Zakaj? — Oh ali ne zato,
ker nismo tu doma? Povej — !

Medved je klasik po misli in obliki, ne v smislu onega klasicizma, ki je zajemal svoje motive in izraze iz stare mitologije, ampak v smislu one umerjene, mirne umetnosti, ki je

bila vsikdar lastna estetsko najvišje izobraženim duhovom. V njegovih „Poezijah“ opazujemo vedno napredovanje proti čistejši obliki in jasnejši misli. Mnogo vonjavega, nežnega cvetja prve mladostne poezije se je Medvedu osulo in več ne zacvete. A iz cvetov dozoreva vedno klenejši sad, ki nam ga nudi Medved že pri vstopu v svojo moško dobo.

Medved še ni končal svoje poti. Njegova pesniška individualnost se je izčistila in je dozorela, in upati smemo, da bomo priče še nadaljnemu njegovemu razvoju.

Dr. E. Lampe.

Slovenske Večernice. 57. zvezek. Izdala in založila „Družba sv. Mohorja“ v Celovcu. 1905. Str. 160. — Dejstvo je, in sicer ne ravno veselo, da se je slov. izobraženstvo še posebno v zadnjem dvajsetletju bolj in bolj odtujevalo ljudstvu in da je končno skoro popolnoma izgubilo stik s preprostim narodom. Hvala Bogu, da so se te razmere zadnji čas že nekoliko izboljšale. Posledice tega odtujevanja niso izostale. Poleg veliko drugih je znatna tudi ta, da se je obenem z izobraženstvom odtujilo tudi slovstvo preprostemu ljudstvu. Veliko knjig in mnogo spisov se je razposlalo v zadnjem desetletju med Slovence, a ljudstvo, jedro naroda, ni vedelo zanje. Krivo temu je, ker je zavel nov, tuj, modern duh tudi v slovstvo, duh mehke in domišljave sentimentalnosti in malokdaj globoke, večinoma pretirane in neresnične psihologije. Tako je pustilo slovstvo ljudstvo za sabo in šlo mimo njega. Slovstvo pa, ki se ne opira na narod, ni stalno. Gotovo so se našle tudi tu izjeme, a še na te je kolikortoliko vplival duh modernega slovstva. Nedvomno se je pokazal ta duh nekoliko tudi v knjigah „Družbe svetega Mohorja“. Pisatelji so se sicer trudili, da bi pisali preprosto, pa se jim ni vselej popolnoma posrečilo, ker so pač navajeni drugače pisati. Da se poizkuša „Družba sv. Mohorja“ otresti tega nezdravega duha, nam pričajo letošnje „Slovenske Večernice“.

V povesti „Pošteni ljudje“ je pisatelj Jos. Kostanjevec precej zadel ljudski ton. Vodilna ideja je stara, a v novi obliki vedno nova. Pripovedovanje je naravno in neprisljano, epizode dobro uvrščene druga za drugo. Slog je gladek, in jezik za ljudstvo razumljiv. — Tudi v drugi povesti „Nesrečnež“ je pisatelj dr. Anton Medved izkušal pisati kolikor mogoče za ljudstvo in preprosto, pa je zašel nekoliko predaleč. Gotovo moramo priznavati pisatelju, da je imel najboljši namen, podati življenje nesrečnežev v prijetni in lahkotni obliki in bravcem najboljših in najbolj

zdravih nazorov in načel za življenje. Le škoda, da se prvo ni popolnoma posrečilo ravno radi tega, ker je hotel bolj poudarjati vodilno idejo. Glavno osebo spremljati od zibel do groba brez vsakega pomembnejšega vpletka kakoga stranskega dogodka, skozinskozi brez presledka strogo kronološko zasledovati njeno življenje, to se zdi bravcu prenakolično. V povesti manjka enote, glavnega zapletka. Vse bi se dalo primerjati obširnejšemu življenjepiscu. Kakor že omenjeno, je vodilna ideja jako dobra in zdrava, a malo preveč se poudarja, dasi ni napačno, da se v povestih za preprosti narod očrtajo vodilne misli jasno in določno, da jih vidi tudi neizobražen bravec. Jezik sam je jako lep in čist. Le vedna raba sedajnika malo moti. Pravilo: Zmerom pretekli čas ali zmerom sedajni, se nam zdi prisiljeno. Raba več kratkih stavkov kar po vrsti se nam zdi mučna. Sicer so pa nekatere epizode jako dobro opisane, in povest bi bila, če bi se ji bila nekoliko izpremenila oblika, jako dobra in lepa. — Fr. K. S. Meškova pesem „Kozarško slovo“ se bere jako gladko in ima lepo vsebino. Jako dober vtisk naredé na bravca Neubaerjeve pesmi „Iz potujčenega Srema“. Nedvomno so te najlepše med drugimi štirimi njegovimi. Na koncu Večernic so pridejane „Zgodovinske povestice“. (Spisal Feodor Jaromilov). S. F. Z.

Društveni koledarček. Med raznimi koledarji je posebno zanimiv „Društveni Koledarček“ za l. 1906. Priredil Luka Smolnikar, podpredsednik „Slov. kršč.-soc. zveze“. Drugi letnik tega koledarja kaže zopet onega svežega duha, ki veje v izobraževalnih društvih naše „Slov. kršč.-soc. zveze“. Najpoučnejši spis je obširno poročilo o zborovanju „Slovenske kršč.-soc. zveze“ v Mariboru dne 3. in 4. septembra lanskega leta. Na tem vzorno prirejenem velikanskem zborovanju so se obdelavala vsa vprašanja, ki segajo v našo ljudsko organizacijo. Naštejmo le glavne točke dnevnega reda: Društvena organizacija, stanovska organizacija, mladinska organizacija, društvene in domače knjižnice, izdajanje in razširjanje časopisov, knjig in poljudnih knjižic, kako organizirati branje časopisov in knjig, vzgoja voditeljev, knjigovodstvo, higijena, zakonodajstvo, socialni kurzi, društvene zabave, vzajemnost socialnega dela in gojitev duha vzajemnosti, zavarovanje, gojitev narodnega petja, izseljevanje, boj proti alkoholizmu, izobraževalna društva in Marijine družbe, varstvo žensk, skrb za zanemarjene otroke in kaznjence, vzgoja govornikov. Cel obširen program ljudskega dela je obsežen v teh tvarinah. Dalje čitamo o

naši delavski organizaciji, o raznih prireditvah „Zvezinih“ društev, o mladinskih shodih na Štajerskem. Krasna je dr. Krekova pesem „Ljubljanskemu katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov ob 50-letnici“. Dalje čitamo „Navodila za Zvezina društva, dekanijske odbore in pokrajinske podobore“, navodilo za poročanje v časnike, navodilo voditeljem „Čebelic“ in „Tabele za izračunanje vsebine okroglega, tesanega in žaganega lesa v kubičnih metrih“, sestavil Franc Demšar. Velevažen je slednjič „Seznamek Zvezinih društev“ in njihovega stanja v l. 1904., časten spomenik velikega in koristnega prosvetnega dela, ki ga izvršuje „Slov. kršč.-soc. zveza“.

Koledar „Družbe sv. Mohorja“ za leto 1906. Str. 160+164. Za navadnim koledarjem in imenikom društvenikov sledi „Kratek nauk o občni pridobitni“, praktično navodilo zlasti obrtnikom in trgovcem, ki plačujejo davek od podjetij, pri katerih se kaj zasluži ali pridobi. „Mali vedež“ pa nam odgovarja na nekatera važna vsakdanja vprašanja. Za tem se pričinja poučno-zabavni del, ki je raznovrsten in zanimiv. — V kratki, vendar dosti jasni sliki nam je podal M. Pirnat življenjepis rojaka, „junaku-učenjaka Jurija barona Vega“, kot proslavo stopetdesetletnice njegovega rojstva. Gospod pisatelj se ozira na sodobne podatke „Vodnikovih novic“ iz l. 1798. in je po teh tudi razdelil zanimivo tvarino. — Lep je sestavek: „Beseda o knjigah in knjižnicah“, napisal Jožef Volc. Na poljuden način slika gospod pisatelj postanek in razvoj knjige in knjižnic. V preprostem dialogu privede „Čeponovega očeta“ do spoznanja velike važnosti čitanja dobrih knjig in hoče na ta način vzbuditi v ljudstvu veselje do berila in skrb za dobre knjige. Izobrazba in organizacija demokratizma, to je duh današnjega časa, in s tem moramo delovati. Seveda: iz malega raste veliko. Treba se je prilagoditi ljudskemu umevanju in mu podati tvarino, ki je umerjena njegovim duševnim močem. Le tako bo dobilo ljudstvo veselje do čitanja, knjige pa bodo prišle do veljave, ki jo imajo pri drugih narodih, zlasti pri Nemcih.

Zanimiv je spis: „Aleksandrija in Slovenci“. Znani p. Benigen Snoj razvija v kratkih potezah postanek in razvoj Aleksandrije, tjakajšno izseljevanje Slovencev in njihovo današnje društveno življenje in hkrati opozarja na nevarnosti, ki preté rojakom v tujini. — Času primerni so tudi „Portarturski junaki“, katerim je dr. Anton Medved v lepi dikciji in celotni obliki postavil trajen spominek. — Poleg navedenih treh daljših spisov